

Biotalouteen liittyviä strategioita, ohjelmia ja päätöksiä

Anne Pesola

Johtava asiantuntija

Työllisyys ja toimivat markkinat osasto

**Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet**

EU-Green deal ja Suomen hallitusohjelma

- **Euroopan vihreän kehityksen ohjelma on toimintasuunnitelma**, jolla edistetään resurssien tehokasta käyttöä siirtymällä puhtaaseen kiertotalouteen ja ennallistetaan biologinen monimuotoisuus ja vähennetään saastumista. EU:n tavoitteena on olla ilmastoneutraali vuoteen 2050 mennessä.
- **Marinin hallituksen hallitusohjelma; 3.1 Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi:**
 - Tavoite 1: Hallitus toimii tavalla, jonka seurauksena Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Tämä tehdään nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinieluja.
 - Tavoite 2: Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi

Ilmasto- ja energiastrategia eri kokonaisuuksia yhdistävänä hiilineutraalius 2035 toimenpideohjelmana

Kasvuportfolio 2.0 (julk.15.9.2020)

Kasvuportfoliotyön tavoitteet ja toteutusperiaatteet

- Tuottaa asiantuntijatyöhön perustuva näkemys Suomelle lupaavista kasvumahdollisuuksista julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön ja vuoropuhelun tueksi
- Lähtökohdat kasvumahdollisuuksien tunnistamiselle:
 - a) Ovat korkean arvonluonnin ja tuottavuuden kannalta merkittäviä
 - b) Perustuvat markkinamurrosten sekä yhteiskunnallisten muutosten ja shokkien ennakointiin
 - c) Kasvuvaikuttavuus syntyy 5-10 v aikajänteellä
 - d) Kohteena kasvumahdollisuudet, joissa julkisella toiminnalla on tärkeä rooli
 - e) Edellyttävät usein monien toimijoiden ja toimialojen yhteistyötä
- Työ toteutettiin keväällä 2020 digitaalisten työpajojen ja välineiden avulla. Prosessiin osallistui 400 asiantuntijaa elinkeinoelämästä, tutkimus- ja rahoittajaorganisaatioista, ministeriöistä ja kaupunki- ja alueorganisaatioista. Työstä vastasi TEM ja Talent Vectia Oy.

Suomen kasvumahdollisuudet

Vihreä siirtymä

- Energiaratkaisut
- Puhdas ilma ja vesi
- Kiertotalous - luonnonvarojen, materiaalien täyskierto
- Älykäs liikkuminen, liikennejärjestelmät ja logistiikka
- Luonnon monimuotoisuuden turvaava maankäyttö
- Metsätalouden/-teollisuuden uusiutuminen
- Ilmastoviisas, älykäs maatalous

Digitaalisuus ja asiakaskokemus käyttövoimana

- Datatalouden uudet muodot ja liiketoimintamallit
- Mahdollistavat teknologiat (tekoäly, 5G, kvantti)
- Hajautettu, luova työ
- Elämyksellisyyttä ja asiakaskokemusta parantavat ratkaisut

Datatalous ja uusi arvonluonti

Puhdas, turvallinen elinympäristö

Toimiva, hyvinvoiva yhteiskunta

Sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys

- Turvalliset ja toimivat tietoverkot
- Rakennettu ympäristö
- Terveysteknologiset ratkaisut, lääkekehitys
- Terveellinen ruoka
- Yksilölliset hoitomuodot, hyvinvointipalvelut, kuntoutus
- Innovatiiviset oppimISRatkaisut

Vähähiiliset tiekartat 2035 (julk. 9.6.2020)

- Hallitusohjelman mukaan yhteistyössä alan toimijoiden kanssa laaditaan toimialakohtaiset tiekartat vähähiilisyteen.
- Tarvittavien toimenpiteiden mittakaavasta ja hintalapusta on tarkoitus saada tarkempi käsitys tiekarttojen myötä.
- Julkaistut tiekartat:
 - Teknologiateollisuus
 - Kemiateollisuus
 - Metsäteollisuus
 - Energiateollisuus
 - Rakennusteollisuus
 - Sahateollisuus
 - Liikenne- ja logistiikka
 - Tekstiili
 - Elintarviketeollisuus
 - Kaupan ala
 - Bioenergia-ala
 - Maatalouden ilmastotiekartta
 - Työ- ja työntekijät (SAK)

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 (MFF)

Toimintalinja 2

- Komission täsmentynyt näkemys on, että MFF 2021-2027 –linjaukset edellyttävät yksiselitteisesti, että jokaisen jäsenmaan tulee kohdistaa vähintään 30 % EAKR-rahoituksestaan toimintapoliittiseen tavoitteeseen (PO) 2
- Toimintalinjan EAKR-rahoitusosuus n. 179 milj. euroa (julkinen kokonaisrahoitus >300 milj. € eli >43M€/v.)
- Seuranta helpottuu ja yksinkertaistuu uuden toimintalinjan myötä, kun voidaan käyttää kunkin TL:n omia indikaattoreita ja tukitoimiluokkia
- TL2:n toimenpiteet eivät edellytä AES-kytköstä (kuten ET 1.1:ssä)

Toimintapoliittinen tavoite (PO) 2: ”Vihreämpi Eurooppa”

”A greener, low-carbon Europe by promoting clean and fair energy transition, green and blue investment, the circular economy, climate adaptation and risk prevention and management”

Kaikki erityistavoitteet:

- ET 2.1 Energiatehokkuustoimenpiteiden edistäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
- ET 2.2 Uusiutuvan energian edistäminen
- ET 2.3 Älykkäiden energiajärjestelmien ja -verkkojen ja energian älykkään varastoinnin kehittäminen paikallistasolla (”outside TEN-T”)
- ET 2.4 Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivalmiuden ja -palautuvuuden edistäminen
- ET 2.5 Kestävän vesienhoidon edistäminen
- ET 2.6 Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen
- ET 2.7 Luonnonsuojelun, biologisen monimuotoisuuden ja erityisesti kaupunkiympäristön vihreän infrastruktuurin edistäminen ja saastumisen vähentäminen
- ET 2.8 Kestävän multimodaalisen kaupunkiliikenteen edistäminen (alun perin PO3:lla)

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

- Osana Green Deal – ohjelmaa, jossa todetaan, että ei jätetä ketään ihmistä eikä mitään aluetta jälkeen muista.
- Mekanismin avulla tarjotaan kaudella 2021–2027 kohdennettua tukea vähintään 100 miljardin euron investointeihin alueille, joilla siirtymän yhteiskunnalliset ja taloudelliset vaikutukset ovat suurimmat.
- Kukin EU-maa laatii ns. alueellisen oikeudenmukaista siirtymää koskevan suunnitelman, jossa määritellään siirtymärahaston tuen kohdealueet. Alueiden valinnasta keskustellaan myös komission kanssa. Suunnitelmissa kerrotaan kunkin alueen haasteet, kehitystarpeet ja tavoitteet, jotka on määrä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Niissä määritetään suunnitellut toimintatyypit ja hallintomenettelyt.

Suomen kestävän kasvun ohjelma: Painopistealueet ja alustava kohdennus

		Mrd. euroa
1.	Koulutus, tutkimus- ja innovaatio toiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle	0,4–0,5
2.	Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta	0,9–1,2
3.	Suomen kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaaminen	0,15–0,3
4.	Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen	0,2–0,4
5.	Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen	0,15–0,3
6.	Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen	0,3–0,4
	Yht.	2,33*

Periaatteita ohjelman laadinnalle

- Kunkin painopisteen alla rakenteelliset uudistukset sekä niitä tukevat investointi- ja muut hankkeet muodostavat yhtenäisiä kokonaisuuksia seuraavin kriteerein:
 - pitkän aikavälin positiiviset vaikutukset
 - kasvupotentiaalin sekä taloudellisen ja sosiaalisen kestokyvyn ja koheesion lisääminen
 - vihreän siirtymän ja digitalisaation tukeminen sekä tuottavuuden parantaminen koko maassa
 - rahoituksen väliaikaisuus.
- Investointi- ja uudistuskokonaisuuden yhteydessä esitetään erittely arvioiduista kustannuksista ja selvitys investointien ja uudistusten kustannustehokkuudesta sekä suunnitelma niiden etenemisestä ja välitavoitteista.

Suomen RRF-painopistealueet:

1. Koulutus, tutkimus- ja innovaatiotoiminta
2. Vihreä siirtymä
3. Kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen
4. Kestävä infrastruktuuri ja digitalisaatio
5. Työmarkkinat ja työelämän kehittäminen
6. Sote-palveluiden saatavuus ja kustannusvaikuttavuus

Elpymisvälineen lisärahoitus:

- REACT-EU
- JTF
- Maaseudun kehittäminen
- RescEU
- (InvestEU)
- (Horisontti Eurooppa)

Muuta biotalouteen liittyvää

- **TEM selvitys 11.9.2020: Selvitys suosittelee liikenteen biopolttoaineiden jakeluvoitteen laajentamista liikennekaasuihin ja sähköpolttoaineisiin**
 - Liikennekaasut (metaani ja biometaani) ja sähköpolttoaineet voitaisiin liittää osaksi biopolttoaineiden jakeluvoitetta, joka koskee Suomessa tällä hetkellä vain liikenteen nestemäisiä biopolttoaineita.
- **Biokaasuohjelman toimeenpano etenee – toimeenpanosuunnitelmaa päivitetty 21.9.2020**
 - Vuoden 2020 neljännessä lisätalousarviossa korotettiin energiatuen myöntövaltuutta 20 miljoonalla eurolla, jota voidaan käyttää osin biokaasuhankkeiden tukemiseen. Lisäksi jakeluinfrastruktuuritukeen on lisätty myöntövaltuutta biokaasutankkausasemille 1,5 miljoonan euroa.
 - Myös ravinnekierrätyksen tukiohjelmaa sekä biokaasulaitosten ja lannankäsittelyn investointitukiohjelmaa koskevat valmistelut ovat edenneet. Ravinnekierrätystä koskevaan tukiohjelmaan liittyy kuitenkin vaikeita valtiontukisääntelyyn liittyviä kysymyksiä.
 - Kaasuajoneuvoja koskevia määrällisiä tavoitteita vuodelle 2030 tarkastellaan liikenne- ja viestintäministeriön valmistelemassa **fossiilittoman liikenteen tiekartassa**, joka tulee lausunnoille lokakuussa 2020. Päivitettyjä tavoitteita hyödynnetään myös päivitettäessä **ilmasto- ja energiastrategiaa** (TEM) ja **keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaa** (YM).

Budjettiriihessä päätettyjä kokonaisuuksia

- **Teollisuuden sähkövero alennetaan EU:n minimitasolle.** Teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmä poistetaan neljän vuoden siirtymäajalla, siten, että vuodelta 2025 yritykset eivät enää ole oikeutettuja palautukseen. Olemassa olevan energiatuen avulla tuetaan teollisuuden siirtymistä päästöttömiin teknologioihin siirtymäaikana ja myös sen jälkeen.
- **Turpeen verotus kiristyy 2,7 eurolla megawattituntia kohden.** Turpeen verotuksessa otetaan käyttöön vuodesta 2022 lähtien lattiahintamekanismi, joka varmistaa, että yhdessä päästöoikeuden hinnan kanssa turpeen energiakäyttö vähintään puolittuu hallitusohjelman mukaisesti vuoteen 2030 mennessä.
- **Hallitus käyttää osan oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF) turvetta korvaavien investointien tukemiseen.** Lisäksi samasta rahastosta tuetaan taloudellisesti elinkeinonsa menettävien turveyrittäjien ja -työntekijöiden sopeutumista ja laajasti kohdealueiden elinkeinotoiminnan monipuolistumista.

Muita huomioita

- **Tavoitteet puun käytölle julkisessa rakentamisessa asetettu (julk. 8.9.2020):**
 - Ympäristöministeriön johtama, valtioneuvoston yhteinen Puurakentamisen ohjelma laati tavoitteet yhdessä sidosryhmien kanssa
 - Tavoiteltu puurakentamisen markkinaosuus kaikesta julkisesta uudisrakentamisesta on 31 % vuonna 2022 ja 45 % vuonna 2025. Kansalliset tavoitteet julkiselle puurakentamiselle asetettiin nyt ensimmäistä kertaa. Kunnille tarjotaan tukea tavoitteiden saavuttamiseksi.
- **Puuelementtiyritysten liikevaihto ja henkilöstömäärä ovat kasvaneet merkittävästi viidessä vuodessa**
 - Teollisen puurakentamisen 24.6.2020 julkistettu katsaus selvitti puurakentamisen nykytilaa ja toimintaympäristön muutoksia puuelementtejä valmistavien yritysten näkökulmasta.

Kansallinen biotalouspaneeli

- **Biotalouspaneelin puheenjohtajina toimivat elinkeinoministeri Mika Lintilä ja maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä.**
- **Biotalouspaneelin roolina on osallistua biotalousstrategian päivityksen valmistelutyöhön ja linjauksiin neuvona antavana elimenä. Sen kautta saadaan käytyä vuoropuhelua kattavasti sidosryhmien kanssa.**
- **Panelissa tällä hetkellä edustettuna olevat tahot:**
 - työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, Opetushallitus, Metsähallitus
 - Luonnonvarakeskus, Business Finland, Sitra, Suomen ympäristökeskus, Suomen Akatemia, Karelia ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Suomen yliopistot UNIFI ry, VTT
 - SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Akava ry, Kuluttajaliitto ry
 - Elinkeinoelämän Keskusliitto EK, Suomen yrittäjät ry, Teknologiateollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Rakennusteollisuus ry,
 - Koneyrittäjät ry, Metsäteollisuus ry, Energiateollisuus ry, Sahateollisuus ry, Suomen Bioteollisuus FIB
 - Etelä-Pohjanmaan liitto, Kainuun liitto, Keski-Suomen liitto, Kymenlaakson liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Savon liitto, Päijät-Hämeen liitto sekä Satakuntaliitto
- **Todennäköisesti tehdään uusi nimeämiskierros, jossa uusia toimijoita voidaan ottaa vielä mukaan**

Kiitos!